

AGIMI

E përkohshme letrare - politike

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Organ i Shoqnis "VLLAZNIJA,,

E drejton: Prof. KARL GURAKUQI.

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Metamorfozet e Popujvet	Gimaj
Emzot Theofan S. Noli	K. K.
Çka i mungon edukacionit t' onë koztar	P. T.
Tânësija e pavarresija e Shqypnis	H. M.
Lules	H. G.
Tregim Dashtnije	Shkodrani
Ex libris	X. X.
Mendore mbi levizjet serbe në Shqypni	H. Mosi
Rrokull Shqypnis	Chirologus

Mbarshtgues: ALI BOSHNI

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

E PËRKOHSHME LETRARE - POLITIKE

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Nri 5.

Shkodër Shtatuer 1921.

Vjeti i III.

Metamorfozet e Popujvet.

Po të përshkojmë nepër mënd historin për deri kur e ku ajo t' arrijë me përshî, kishim për të pa se gadi ndër të gjith popujt e Europës ashtu më një perpjestim të vogël edhe në t' onin ka vazhduem e vazhdon një ndrrim i pa-prashëm si në pikpamje ekonomike ashtu edhe politike. Po, koha si lum rrmyes në themel të nevojës e të zhvillimit në lamë të mekanikës, të kemisë etj. ka tërhjekë pa prâ popujt me vedi e i tërhjek gjithnji a me të dash-tun apo pa të dashtun e i shtërgon kështu të ndrronjë drejtimin e jetesës së perparshme ndër dy pikat e nalt-përmënduna.

Mbi ket botë forca intelektuale, morale, fizike e ekonomike e një populli çmohet në përkrahesim me atë të popujvet tjerë; për ket arsye, sidomos n' Europë, popujt kanë shkuemun e shkojnë a gara njëni me tjetrin e u përpiqshin e përpiqen qi mos të rrijnë m' asnji send të shkapercyem prej tjetvet; shka kje e ka për të kenë gjith herë shkaku i shum luftave të përgjakshme. Si mund të rrishin popujt pa ndrruemun drejtimin e jetesës në pikpa

mje ekonomike, kur e para hekurore (ferrovî) transkontinentale u bâ në vjetë 1869, i pari telefon u ngreh më 1879, e para kablë transatlantike u vû më 1866, i pari automobil eci më 1894 i pari lajm me telegrafë Markoni u dergue më 1896, i pari aeroplan fluturoj më 1903, e para nendetse udhtoj më 1877 etj. Po, këto inven-cjone u dhane popujvet të botës një shkas të madh kah përparimi i ekonomisë, mbassi nepër ndërmjetsi të këtyne veglave koha e marrëveshtjevet, t'udhtimevet e të dërgimevet të mallit u shkurtue më një mënyrë të posaçme.

Sod shtetet e Europës e t' Amerikës përshkohen and e kand e shum fish prej hekurorevet lajmet dërgohen më një ças me telegrafë Markoni prej nje-nit kand të botës në tjetrin, fabrikat derp ojnë ajrin me fërçillimet e tyne tue lajmuemun fillimin e të dalunt prej punet të mijave puntorve; energjia e njeriut shtonet me një shumicë motorash me mija e mija kualsh force etj. Po, kështu për eksistencë vjen gjithnji t' u bâ m' e rrebtë, njëni popull bân konkurrencë tjetrit, qeverit grihen

njëna me tjetrën për të pasun zone influence e zone espansjoni nder popuj tjerë për t' eksportuem t' artikujvet t' industris së tyne. Dikur popujt e Europës bājshin luftë kundra shoqi shojt në themel të besimit, një katolik Francez donte māj fort një katolik Spanjol se një hugenot (protestant) Francez, e një protestant Gjerman donte māj fort një hugenot Francez se një katolik Gjerman, veç sod është zhdukë ky mentalitet e nuk luftohet për tjetër, por për kōm, për liri e për ekonomi.

Ndërmjet të këtyne evolucjoneve fati i zī desht t' a dante m' anësh Shqypnīn; për shkak të mungesës së rrugavet, Shqypitari do të transportojë teshat prej një vendi në tjetrin në krah, apo të ngarkume në kal, ase në mushk. Pak rruga janë nepër të cillat mund të shkojë karroca; qerrja e ynë është me dy rrota, një për një sikur shifen ndër do piktura të Misirlivet, sēnde 6000 vjetsh. E këjo pse? A thue kaq i trashë është Shqypitari qī mos t' a dijë se kishte për të kënë māj mirë po t' i u vëshin kater rrota? Jo, veç e din mirfilli se për shkak të mungesës së rrugave po t' i vēnte 4 rrota

kishte për t' i ndejë në baltë. Toka Shqypitare është e plleshme, veç lēhet mjerisht māj e shumta djerr, baktija është pakët e e keqe, shtëpijat t' udobta e një pjesë e madhe e tyne kēsolla, nuk ka si duhet sigurim jete e malli e populli në shumicë gjindet në terr të padijes.

Thaçë përpara një popull çmohet në përkrahesim me popuj tjerë; kur të huejtë na përkrahsojnë me popuj tjerë të qytetnuem, shka thonë për në? - Ket po i a lā lexuesit t' a pleqnojē! Shqypnija mbas mendimit t' em bāhet kēshtu: Të përpjekun qī për sē shpejti ndër vēnde t' ona të vishkullojë kavalli i hekurorës and e kand, të kanalizohen ujnāt, të goditen rrugat në qytet e katund, të shiten pyjet e të çilen xehet (mademet), të mirsohet bulkija e blegtorija, të sugurohet jeta e malli, të ngjallet industria e të përhapet kultura. Vetem me brimë: Rrnoftë Shqypnija e poshtë anmiqt e saj e me artikuj polemike të panevojshme kundra personëve, Shqypnija nuk mbahet. Kējo do t' ishte vetija māj e bukura e Shqypitarit: Punë shum e fjalë pak.

Gimn

Emzot Theofan S. Noli

Mundet me u thānë për sigure se ndër këto kohë të mrame sē kāj mbetë kund Shqyptar qī ka për zēmër të miren e atdheut e të ritunit e gjuhës qī mos t' a kër ndi e përmëndë ēmnin e të Përnderueshmit Emzot Fan Nolit.

Tue kënë E. Noli i vjorun, bukur mirë jo vetëm si i pari prelat i Kishës Komtare ortodokse, por edhe si një bōrë shteti me rëndsi e si një shkrmtar i vleritë, na duket krejt punë e arsyeshme me u paraqitë lexuesve

të «Agimit» në pak fjalë jetën e tij e me u tregue veprimet e padame qi për 15 vjet rresht ka zhvillue në fushë të përlindjes s' onë e në lamë të letresis.

E. Fan Noli leu në katund të Qytezez (turqisht Ibrik-tepe) të vilajetit t'Edrenes me 6 të Kallndorit 1880. Qysh të vogël i ati, qi ishte një ndër mâtë parët të fshatit, e çoi me nxânë shkollë në gjimnazin grek t'Edrenes ku dja-u dâ me' i herë në shëj për cenë, mënde të hollë e vullnet të mirë. Mbassi mbaroj në vjetë 1900 të gjitha klasët gjimnazore, prindja desht me e dergue në një shkollë mâtë të natë për të vijue këndimet në degë të mjeksis, por djali nuk pat aspak ande e epsh për m' u ushtrues për ket zyrë; natyra e kishte grishë për të ndjekë një udhë krejt të ndryshme, kishte dishir për me rrahë sa mâtë parë shtigjet e vish-tirshme të këtij shekulli. Kaloi do kohë në Stambollë e në shumë vise t' Anadollit e prej këtej mâtë vonë duel në Grekë ku nisi me veprue në lamë të të fletorsis. Ndër fletore greke shkroi artikuj plot me randsi e nder shkrime të veta thohet se kje ndjekës i një partije shkrimtarësh qi perpiqet me me lavrue gjuhën popullore me qellim qi me e mkamë e me e bâ gjuhë zyrtare të shtetit. Prej Grekis vojt në Misir e në Kairo ndëjë tri vjet si mësues në një shkollë greke.

N' Egjipt u njoft e u përpjek me shumë atdhetarë të vjefshëm të Tosknis me të cillët i ndolli shpesh rasa në bisedue e me shkëmbye mëndimet e

veta mbi fatin e zyrtë t' atdheut qi aso kohe gjimonte keqas nen peshë të robnis e mbi dhunë e pengime qi gjuha e jonë psonte pa dâ prej qeveris e prej propagandës të Grekve. Këto të përpjekuna e sidomos bisedët mbi gjëjen e rrezikshme të gjuhës e t' atdheut nisen me i thekë zëmren e me e ndezun në dashtni të vëndit. Gadi gjithmonë me i gjegjë zânit të ndër-gjegjes e me i u përulë vullndetit dau me një herë për me punue me zëll e me qindresë të pa lëkundshme për përparim t' idealit komtâr e për lulzim të gjuhës.

Me ket dishir të flakët në zëmër e i përkrahun prej disa atdhetarve të ndershem të Misirit duel ndër kolonit të shqyphtarve të Shteteve të Bashkueme t' Amerikës ku gjet të pritun të mirë e nderime. Ndëjë pak kohë në Jamestown, mandej vojt në qandren mâtë të madhe të Shqyphtarve, në Boston e këtu studioi inglishten e u thellue ndër këndime të veta n' universitetin Harvard të Cambridges.

Në Boston i râ me ndi mâtë fort mjerimet e atdheut; pau se Shqyphtarët qi gjindeshin të përhapun ndër vise të Shteteve të Bashkueme kishin mjaft dashtni e të ndim për këm e gjuhë: duheshin vetëm prisat t' mirë e me energji për me veprim të shpejtë e të marë, e këto prisat nuk munguen. E. Fan Noli e atdhetari i vjefshem Z. Sotir Peci u lidhen tok në qellim të shëjt e i u përveshen punës me zell.

Në vjetë 1900 u themelue në Boston shoqëria «Besa besen» nen krye

sì të Nolit e Sotir Peci botoi fletoren «Kombi» e cilla duel një herë në javë e kje e para vegël komtare e Shqyp-tarve t' Amerikës. Levizja me të shpejtë muer një shkas të math n' udhë të per-parimit: me pëndë e me konferenca të frymsueme prej një dashtnis së flaktë e prej një qellimit të dli-rët e të shëjtë, këta dy apostuj të vertetë mërrijten në pak kohë me përmbledhë tok fuqit e shpërdame të Shqyp-tarve e me the-melue kà pak kà pak një anë komtare të shëndoshtë. Grekët, anmiqt e per-hershëm të komit t' onë, nuk ndëjen fjetë; filluen me të shpejtë neper mjet të shtypit e të klerit me u pertri Shqyp-tarve gjithfarë zorimesh e ngatresash për me shkaktue ndër ta dasi e me pëngue vepren e tyne të madhnue-shme; por qellimit nuk mujten me i dalë në skaj pse Shqyp-tarët, në vënd qi me u ligstue ndër kundersh-time e dredhì të tyne, u ndezen mà tepër n' idhnim e mueren zëmer për me pu-nue me gjith fuqi për idealin komtâr e me gjetë, më një kohë, edhe mjete mà të fuqishme për me mujtë me rre-nue kryekput influencen greke në Shqypni. Këto kjën arsyet qi shtyene Shqyp-tarët orthodoksë t' Amerikës me mëndue për themelim të kishës shqype.

Shoqnija kishtare «Nderi Shqiptar» e shoqnija «Besa besen» kjën të parat qi u orvaten për ket qellim: i para-qiten dishirin, për ëm-nim të një mesh-tari, ipeshkvit rus të New Yorkut Em-zot Platonit i cilli e pelqeu e në pak kohë mujt me u nxjerrë lejen prej Si-gnodit për me u dorzue Shqyp-tarve or-

thodoksë të parin prift.

Por për ket misjon kaq të natë duhei një burrë mēnde hollë e me një kulturë të shëndoshtë qi të dinte me i dhanë drejtim të marë veprimit, duhei një Atdhetar i vjefshëm e me forcë morale qi të ndryete në vedvedi të gjitha cilltut e nevojshme për ket zyrë e qi mos të pengohei në fillesë të punës as prej kundersh-timeve t' an-miqve, as prej dredhive e zorimeve të disa bashkë atdhetarvet të verbuem prej propagandes së huej. Për prift u zgjodh me pelqim të gjithve E. Fan Noli.

E. Noli e kuptoi me' i herë nevo-jen e çasit e randsin e misjonit, i pa-rapà të gjitha të vishtirat qi do të shkaktoheshin në fillesë të veprimit, por nuk u topit; bāni flī versen e të rinis e argtimet e saja, përbuzi të gjitha të mirat e andet e shekullit e me një dashtnì të gjallë e me një vull-ndet të pa përkulun nuk u kursye me punue për fé e atdhë. Kështu me 9 të Frorit 1908 u ba djakon prej ipeshkvit sirjan E. Rafailit, me 8 të marci ve-shi petkun e meshtaris në kishën ruse të New Yorkut prej E. Platonit e mbas shtatë ditësh tha me gazmend të pa-ren meshë shqyp në katundin Far Rockvay.

Dita qi meshoi për të parën herë kje fort e lumndeshme për mitmin e atdheut, kje një ngallnim i math për çashtjen t' onë komtare, pse këio ditë shënoi shlikimin e Shqyp-tarve ortho-doksë prej verigave të kishes greke e të perloruemit zyrtarisht të gjuhës

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

shqype në liturgi.

Për me pasë mandej gati mjetet e duhme për të kryem të sherbimeve fetare E. Noli përktheu e botoi në pak vjet këta libra të kishës: librin e Javës së madhe, librin e meshës, librin e kremteve të mëdha e Triodin dhe Pentikostarin e vogel.

Edhe si prift E. Noli nuk pushoi për m' u kujdesë për perparim të mëndimit komtar; kje me 1908 drejtuer *ad interim* i gazetës «Dielli», kje një ndër më të parët themeluesat të federatës panshqyptare «Vatra» e për do kohë edhe kryetar i kësaj shoqniye për të cillen nuk kursen as djerse as mund për me e forcue e me e drejtue për të mirë e dobi t' atdheut.

Me 1911 E. Noli duel n' Europë për me bā një udhëtim nëpër kolonit shqyp-tare të Rusis, të Rumenis e të Bulgari-s. Vojt n' Odesë. në Bukureshë, në Braile, në Kostancë e në Sofi e gjithkund kje pritun me gëzim e me nderime të posatshme. Meshët që tha ndër këto vende në gjuhen e amel shqype, predket që zhvilloi me elokuencë të vet të rall mbi mësimet t' unjillit e ligji-ratat që mbajti mbi kishen komtare përmalluen e mbushen me entuziazëm zemrat e të gjith ndigjuesve.

Me 16 të Frorit 1913 muer pjesë edhe në Kongresin shqyp-tar të Triesh-tes si përfaqshues i kolonive të Shteteve të Bashkueme e prej këndej u kthye n' Amerikë.

Në kohë të luftës së madhe për-faqsoi Shqypnin në kongres të kom-sve të vogla të robnueme e në çdo ças

shtje me randsi që i përkittë fatit t' atdheut e ndër të gjitha demonstracionet kje një ndër prisat më të parë që dijen me i dhanë rregullim punës e me u dalë zot të drejtave komtare. Në vjetë 1918 drejtoi për pak kohë edhe të përkohshmen «The Adriatic Review» që qiti në gjuhë anglishte federata «Vatra».

Nder kaq edhe levizja fetare kishte marrë një zhvillim më të hapët: së kishin kalue 10 vjet e ndër kolonit e mëdha ishin ngrehë kishë tjera e shugurue tjerë meshtarë. Ky përparim i shpejtë nziti Shqyp-tarët orthodoksë me lypë edhe krijimin e një ipeshkvis. kërkesa u pranue prej kongresit kish-tar rus që u mbajtë në Cleveland Ohio me 25 të Frorit 1917 e me pelqim të gjithve u shënjue për ket kamë Emz. Fan Noli.

Por prap edhe kësaj herë Grekët me dredhë e me shpifje mërrijten me bindë Metropolitin rus te New Yorkut për me e shkelë premtimin e dhanun. Këto kundërshtime e shpifjet e randa kundra Fan Nolit pezmatuen teper Shqyp-tarët orthodoksë e i shpejtu me shpallë me 26 të Korrikut 1919 kishen shqyp-tare autoqefale (independente).

Ne e nesre që ishte e diete populli nuk duroi më të gjith një zani kërkuen dorëzimin e ipeshkvis. Çasi kje i mallnipeshem: zemrat e të gjithve ishin ndezë e për mbushit me lot.

Emz. Noli kje ngushtue me i u bindë dëshirë e vullndetit të popullit; çoi dërr përpietë e tha: «O Zot, zā-ve të këtij populli āsht zāni i Yt» e

në mes të një gëzimit të paharrueshem u vesh si ipeshkëv.

Dashtnën e besimin ndaj E. Fan Nolin Shqyphtarët e Amerikës e distuen edhe në kohë të fundit tue e ëmnue përfaqësues të tyne pranë Këshillit komtar e sot, si kryetar i delegacionit t'onë në Lidhje të Komeve është tue mprojtun me gjith fuqi, me arsye të ligjëshme e me një kuptim të naltë politik të drejtat e Shtetit Shqyptar.

Emzot Noli është edhe një puntuer i palodhëshem i letrave të bukura. Përveç librave të kishës që shënuem më nalt, veprimi i tij letrar përshin sidomos më tepër përkthime të kandshme në vjerrshë e në prozë të disa veprave të përmënduna në letrësi të botës.

Veprat poetike që der tash ka qitë në dritë janë: «Skenderbeu» poezi e vjerrshorit amerikan Henry W. Longfellow të cillen e ka përkthye lirisht tue përdorë masen e rimen e kangve t'ona popullore. Në ket poem të vogël vjerrshitari këndon me një sulm e gjallsi që të rrëmben zemren e në një trajtë të madhnueshme t'ikunit e Skenderbeut prej ushtrisë turke mbas luftës të Nishit, zaptimin e Krues e të ngrehunit e flamurit, episodin më të bukur t'epopës të fatosit t'onë komtar. «Korbi», «Annabel Lee» dy poezina të mallnjyeshme të poetit amerikan Edgard Allan Poe. Në Poezin Korbi që është një ndër poemët më të bukur e më në zë për fantazi të zhdervjelltë e për ndiesi poeti kja për të gjallë shoqen e vet që lëngonte në shtrat me

një dergjë të randë pa pasë shpresë pshtimi; në të dyten poezi tfaqë të fshamet e zëmres e dhimen e fortë që ndjeu mbas dekës së parakohshme të dashtunes së vet, të bukures Annabel Lee, të cillen ndër net të karta e shifte prore n'ander.

Mbas gjikimit të disa shkrimtarve të huej këto dy poezina për estetikë e mjeshtri kanë fort të rralla shoqet e tyna në letratyrë të përbotshme. Në prozë ka botue këto vepra: «Otello» tragjedi pës aktesh e më të madhit dramatisht ingliz William Shakespeare; «Kasolle» rromane përkthye prej spanjolçes; «Izrailit e Filistinjt» dram tri pamjesh e «Historija e Skenderbeut» Posë këtyne veprave Emz. Noli shkroi edhe shumë artikuj me randsi në fletoren «Kombi» me pseudonim Ali baba Qyteza, bashkëpunoi në «Albani» të Londres e në gazeten «Dielli» ndër shtylla të së cillës botoi si feulleton: «Vanina Vanini» rromane i Stendalit, «Marta me pahir» komedi në një akt për baba mbas Molierit e disa prralla e kallxime të përkthieme prej norvegjishtes e frangishtes. Si shihet veprimi i tij letrar është marrë më tepër me përkthime nëpër mjet të cillave duket se nuk ka dashtë vetëm me begatë e stolisë letratypren t'onë të vobekë, por ka pasë për qëllim me u paraqitë Shqyphtarve edhe vepra të zgjedhme e të pikatuna për katë parti e vjeftsija për me muedjtë këta me shijue e me vroitun cillit që lypen në ndertim të një veprës në shtë letrare. E munda nuk ka shue kot; veprat që përmëndem

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

syprî kà dîjtë me i sjellë në gjyhë shqype fort hieshem pà u bjerrë shijen, hirin e gjallsin në përkthim.

Emz. Noli ka gati për botim edhe shumë vepra tjera të cillat për gjuhë të gjallë e të lidhun e për vlerë hartistike kanë për të begatë mën tepër kopshtin e vorfën të letresis s' onë.

K. K.

Çka i mungon edukacionit t' onë komfár.

Reformat intelektuale e morale që e perkohshmeja «Shkolla e ré» orvatet me zbatue për një të rritun të mirë e të mbarë të masës së ré kanë me ndeshun pa dyshim, në kundërshtime e në pëngjime gjithfarësh si kah zakonet shtëpijake e ashtu edhe kah mënyra e sistemat e edukacionit të perdorue prej shumicës së madhe të mësuesvet. Prandej tham se fryte të shpejta prej zbatimit të këtyne teorinave s' kemi pse presim për pa gatitë mësuesit e pa i qitë poshtë ato gjykime të gabueshme e të damshme të mëndemdhajve, d. m. th. t' atyne nierzve që gabimisht kujtonë se vetem tue dîjtë shkrim e këndim janë mjaft të zot për m'u bën edukatorë të popullit.

Vepra e edukacionit të nieriut, kështu edhe e një komit mbarë, mund t' i gjasohet kujdesit, mundit e kolës së gjatë që lypin bimët e njoma për

m' u rritë e m' u bën lisa të mdhaj. Në masen t' onë të ré duhen pra qortue shumë gabime të jetës shtëpijake e shoqnore për në dajim me i çilë shteg një kohës së lumnueshme e me bën që në popull të hën dashtnija për të verteten, urtën e drejtën, virtute të çmueshme, pa të cillat është kot që të mundenmi me pertrë e me mkamë moralisht komin t' onë.

S' ka njeri që s' e shef e s' e kupton nevojën e madhe që ka atdheu i ynë për arësim e sidomos për edukacion moral i cili është themeli i përparimit e i qytetnis të një populli. Por a thue i kemi përftue mirë kujdeset që lypë një punë kaq me randsi? Tue kundrue si duhet qëllimin të thuejsh fjesht edukativ, që kanë shkollat fillore të sotshme në botë të qytetnueme, e tue vrejtë kthelltas udhët që kanë ndjekë popujt e urtë në përmirsim të misjonit të tyre, të shofim kjarisht çka na mungon në e se çka duhet të bëjmë për me nxjerrë frytin e lakmueshem edhe prej shkollave t'ona, për të cillat sot jena tue derdhë mundë e të holla pa pasë prej tyre dobën që lypet.

Për me krye plotsisht qëllimin e edukacionit komit duhet pik sëparit mësues t' afër mësuesit t' a kuptojnë mirëfillit misionin e vet e t' a dîjnë se në veper t' atyne të përvuajtë, por të madhmueshme pshtetet udhëja e lulzimi i atdheut.

Tue këndë se edukacioni ka për qëllim zhvillimin e ndisive të nieriut, të cillat përbajnë karakterin e tij, rrjedh

prej vedit se po s' ju dha masës së ré një drejtim i mirë e i vjefshëm në mirëveti, këjo s' ka për të përparue e s' ka për t' u bërë një element i dobishëm për kom të vet e shoqni. Populli i jonë i stolitur prej natyre me një mënde të prehtë e me ndisje bujare, po të bishë në dorë t' edukatorve të mirë, kishte me u dishiplinue në pak kohë. Dishiplina është ajo që e bën njerin të vjefshëm e t' aftë me përparue. Me shumë arsye thotë Kant se mungesa e dishiplinës është një e keqe fort më e madhe se mungesa e kulturës, se pse këjo mund të vëhet në vënd më vonë, ndërsa egersimi në një njeri të pjekur s' ka më si qortohet as veset e dishiplinës s' kanë si hiqen mbasi t' i bënë petk.

Mungesa e një parimit drejtues në

të çilun të shkollave fillore, pazotsija e disa nierzve që i marshtrojnë, dyshimi në të cillin bienë shumë mësues në të zgjedhun të metodikës, pa rregullimi në zhvillim të landve, janë sende që pengojnë e rrenojnë veprën e edukacionit komtar.

Për me ndertue veprën e natë të mirëvetit, lypen pra edukatorë të virtytshëm e me duresë, edukatorë që t'orvaten me zëll për me i dhënë edukacionit një zhvillim të mirë e të pershtatshëm për popull t' onë. *Breznija e vjeter është tue prendue, e po afrohet e reja; po të lëhet edhe këjo mbas dore, pa arësim e pa edukacion kishte për të dalë për dam e rrezik të komit e të shoqnis.*

P. T.

Tânësija e pavarresija e Shqypnis.

Ky është titulli i kryeartikullit që gazeta e njoftun e Parizit "Le Temps" botoj me 21 Gusht mbi çështjen t' onë. Me qenë se ky artikull ka një rëndësi të madhe për çështjen t' onë, po e përkëthejmë në gjuhën shqype, që kështu populli shqyphtar t' a dijë gjendjen t' onë politike të jashtme.

Paris, me 20 Gusht.

"Qeverija angleze pardje i ka bënë të njoftun t' interesuemvet më të parë, se ajo po heq dorë nga kërkesa e përmirësimit të kufijvet të Shqypnis për dobi të Greqis. Ky vendim me rëndësi, shpresojmë, se ka m' e shpejtue sheshimin e një ekuilibrit definitiv mbi bregun linduer t' Adriatikut.

Dihet se Anglija deri tashti ngurronte me i a lënë Shqypnis kufijn juguer që asaj i qe dhënë me 1913. Në fillim ajo kishte kërkuem me i a shkëputë Shqypnis viset e korçës edhe të Çinokastrës, për me i a dhënë Greqis. Këto ngatresë tashti mori fund. Qëndruesisht dihet se Anglija

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

heq dorë edhe nga të shkëputurit e Gjinokastrës. Ajo po bashkohet, edhe na po e përgëzojmë me gjith zemër, mbi thezin e tănësis toksore të Shqypnis. Ky është parimi që Franca e ka mbrojtë gjithmonë pa asnjë rezervë. Ky është edhe parimi që Italia e mbron për ç' ka i përket Gjinokastrës, si edhe Korçës.

Nji telegrafë gjymës - zyrtarë nga Athina lajmonte se «tue para - pamë humbjen e politikës turko-shqiptare(?) kundrejt Greqis, agjentat qemalistë kanë venduem me e çpallë autonominë e visevet të Beratit, Vlonës edhe Gjinokastrës». Telegrafi shton edhe se nëpunësit të krishtenë qenë të hequn prej këtyne viseve, se ushtria do të mbledhet edhe se banorët grekë do të largohen prej andej. Këto lajme janë të çuditshme më fort nga data që kanë, se sa nga lënda e tyre. Kish me qenë një habitje që «qemalistët» don me thënë myslimanët që kanë venduem me e mbrojtë pavarrësinë e tyre, zgjedhin kohën e sotshme, kohën kur Anglija i a një Gjinokastren Shqypnis, për me i dhënë një shkak Greqis me intervenuem ndë Gjinokastër. Na dishrojmë, që këjo lajme tepër e pa - nevojshme, ose tepër e nevojshme të shduket nga hapësija.

Kufini jugor i Shqypnis, që për-krahja e Anglis tashti bën me e kujtuem si të caktuem, i qe bënë i njof-tun qeveris greke me një notë që të gjasht fuqit e mëdha e patën dhënë n' Athinë me 13 shkurt 1914. Me gjith që ky dokument qe shkruem përpara

lufte, ai meriton me qenë i kënduem sot përsëri.

Dihet se mbas luftës balkanike me 1912-1913, fuqit e mëdha çashtjen e nisivet të shkëputuna nga Turqija e kishin lidhë me çashtjen e kufijvet të Shqypnis. Qe se ç' ka këndohej në notë: «Dorëzimi definitiv i nisivet, që të gjasht fuqit e mëdha kanë venduem me i a dhënë Greqis nuk ka me u bënë i mbaruem, veç atëherë, kur ushtritë greke kanë me i liruem viset që i qenë shenjuem Shqypnis në mënyrë të protokolit të Firencës me 17 Dhjetuer 1913 këtu i bashkangjlitun, bashkë me nisin e Sazanit, edhe kur qeverija greke ka me u detyruem formalisht mos me bënë asnjë kundrështim edhe as m' e mbajtë e as m' e përkrahë drejt për drejt asnjë qindresë e kundrështim ç' farë do që të jetë kundra gjendjes së krijueme prej gjasht fuqive të mëdha në Shqypnin Jugore». Qysh atëherë Greqija është në pushtim të nisivet që i qenë shenjuem, edhe atyne po i shton një perandori azjate, kufijt e së cilës duket se nuk i njëj edhe as notë Z. Gounaris. Pra është fare e natyreshme, që Greqija t' i a lënë Shqypnis viset që asajë i qenë shenjuem prej vendimit me 1913.

Por kufijt e Shqypnis të 1913 i interesojnë të gjith fuqit e Shqypnis: Jugosllavat gjith ashtu si grekët. Jugosllavat sot për sot pushtojnë nga lindja e nga veri disa vise që i qenë shenjuem shtetit shqiptar. Këto janë vise malësore, kalimi i të cilavet është i vështirë edhe prej kah lajmet mrrij-

në me një vishtirsi. Cila është gjendja e vërtetë e atjeshme? Na nuk e kemi mendjen me e gjykuem prej së largu, edhe na nuk kujtojmë se mund të rregullohet me një të hedhun s'ni. Por është nevoja që t' a shohisim gjendjen e vërtetë ligjore: përpara syve të qeveris jugosllave, këto tokë e push-tueme prej ushtrivët të saja, a është një tokë shqyptare a por një tokë e përshpagueme?

Përgjigja nuk duket e dyshimshme. Me 25 Qershter që kaloi, Z. Jovanovitch, përfaqësues i mbretit serbe-kroate-slllovene, përpara Këshillit të Lidhjes së Komvet në Gjenevë, çfaqti se qeveria e tij nuk kërkonte me i ndrruëm kufijt shqyptarë të 1913. Këto çfaqje nuk bënë tjetër veç se me e vërtetuem një notë, që me 8 Kallnuer 1920 delegata jugosllave i paraqiti konferencës së paqit. Delegata çfaqte, se qeveria e sajë, «tue lënë jashtë ç' do ndrejtim (correction) kufijsh, pandeh si më të mirën zgjidhje të çastit shqyptarë atë, e cila do t'a mbajë Shqypnin ndër kufijt e 1913, si një shtet të pa-varrun, me një administratë autonome». Delegata jugosllave vazhdonte bilem me këto fjalë: «Na kujtojmë se Shqypnia ka mjaft elementa të nevojshëm për me u administruem vetë-vetiu edhe se ajo ka me dijtë me u administruem si në pikëpamjen ekonomike e politike në një mënyrë shumë më të pelqyeshme, se sikur ajo t' ish e shtriueme nënjë administratë të huaj ç' farëdo». Vesh-trohet me një kënaqësi të sinqerët, se

midis aleatvët t' onë Jugosllavët edhe të fuqivët t' ententës nuk ka asnjë kundrështim parimesh. Bilem, delegatët e Jugosllavis edhe të Shqypnis janë të mledhun me një Shtatuer përpara Këshillit të Lidhjes së Komvet.

Të vesh-trojmë edhe se politika e qeveris jugosllave nuk qellon vetëm me e njoftë t'atësin toksore të Shqypnis, porse ajo ka për qëllim edhe vetë-qeverimin e plotë të këtij vendi. Prej andej, larg me e shkapërcyem mendimin e Anglis, qeveria jugosllave ndodhet në një marrëveshje të plotë me atë. Kur tash vonë çashtja shqyptare që e ezaminueme përpara konferencës s' ambasadorvët, përfaqësuesi i Anglis, ka pasë kujdes për me thënë, se me njëmend, asnjë fuqi nuk duhet të ketë një gjendje të privilegueme në Shqypni, e se asnjë pengim (restriction) nuk duhet t' i shiellet as pavarësis as sovranitetit shqyptar.

Asht e tepërt me shtuem se Franca është plotësisht në ketë mendje. Na kujtojmë se nuk mund të shumëhet as të shuhet pavarësia e asnjë populli. Na e dijmë se shumë Shqyptarë e flasin gjuhën t' onë edhe mendojnë mirë për vend t' onë. Pa pasë asnjë qëllim në Adriatik as në sinin balkanike, na kemi me e përkras me gjithë zemër shpallimin qytetnuer me-ndimuer të Shqypnis, kredin e sajë, përparimin e sajë.

Sa për Italin, e si mundet me u shprehur se ajo duk bashkohet me ndjenjtë e Anglis e të Francës? Vjetin që kaloi t' u i tërheqë ushtrit e

saja nga Vlona, ajo ka çfaqë, në marrëveshtjen qi ka bâmë me 2 Gusht 1920, se ajo mendonte me dhânë një provë mbi nderimin e sovranitetit e të tănësîn tokësore të Shqypnis. Mandej, afrimi kaqë i dukshëm qi në kohën e fundshme është bâmë ndërmjet të qeveris angleze edhe italjare, mbi punët e Lindjes, len me besuem se marrëveshtja e dy fuqivet është zgjâ edhe mbi çashtjen shqyptare. Duket, se mbas kësajë marrëveshjeje anglo-italiane, qi Anglija heq dorë me e kërkue Gjinokastren për Greqin.

Nota me 13 Shkurt 1914, nga e cila na këtu kemi përmendë disa rresh-ta, mban një fjalë qi mundet me lânë ndonji bisedim të hapët. Sikur pamë, këjo notë e shtrengonte Greqin me e zhbrazë nisin e Sazanit, e mbajtur si një pjesë e tokës shqyptare. Nisija e thikëshme e Sazanit ajo për vehte nuk do të kish asnjë vjeftje, porse ajo ndodhet përpara gjiut të shkëlqyeshëm të Vlonës, edhe nga ky shkak ajo për-bân një pozitë strategjike të parit rend. Kur Italijs ka zhbrazë Vlonen, vjetin qi shkoj, ajo nuk e liroj edhe Sazanin, të cilin ajo edhe e ka në dorë. Marrëveshtja me 2 Gusht 1920 e autorizon, por nuk duket, qi difton, se Sazani pushon për me qenë i Shqypnis edhe bân tokë italjane. Nga ky shkak pra, nga ana shqyptare kërkohet qi ushtrit italjane t'a shbrazin Sazanin.

Çashtja e Shqypnis pra nuk është fare e mbyllun, por mendohet, se çashtja e Sazanit mundet me e zgjatë bi-

sedimin në pa-mbarim. Nga se qeverija angleze, e cila po bân një çfaqje të preme për Gjinokastrë, ka të drejtë me e rânduem terezin, kur të vijë puna e Sazanit. Fat' i një baze navale e madhe nuk mundet m'e lânë të çkujdesun. Ç'farëdo politike qi ajo të ndjekin, ka me qenë e për nga mirënjohësija qi Shqyptarët i a detyrojnë, edhe nga afrimi qi është çfaqë në politiken orientale ndërmjet t' Italisë edhe t' Anglisë».

Genève, me 22 Gusht, 1921.

Hil Mosi.

LULES!

Mori lulja me erë të mirë
Dal kadalë kje tuj u rritë!
Un me mâ të madhin dishir
Ndëja ty gjithnji me të pritë.

Po një herë prej sÿsh më ke tretë...
Kur në mergim m'u desht me shkue,
Prap do të vishe, veç, me t' gjetë
E me rrâjë ne shpî me të çue.

Prânde erdha sa ma bare
E prap të gjeçë, o moj mjerë!
Por, tash era të kënka marrë
Kënka veshkun kaq me' i herë!

Të pasta fikë, e lulzë e giorë!
Mâ përpara kush të muet erë?
Kret u thafte e zezë dorë
Qi ty t' kputi në Prëndverë!

H. Gjylbegaj

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

TREGIM DASHTNIJE

P Ë R K Ë T H I M

Lulishtat e mvarruna të Babilones e diella.

per mue ishin ndertue. Un ishem Eh-tarti, e dashtuna e Nabukodonosorit. Ishem e bukur si vetë Hyjnesha, ëminin e së ciles kishem e shi si vetë këjo barshem në shtat një rret mëndafshi. Fatpremë ai qi u kapërthente nepër fije të buta të këtij rreti: Mjaftë u rrahte e u përplaste i mjeri për me muejtë m' u skapullue por kot, pse mâ tepër u ngatrronte e mâ në fund i lodhun prej mundit e vdirgjet për me pështue lête kryet mbrëndë. Nepër mâ të voglin urdhën qi jepshem e neper mâ të kotin shëj qi bâshem gjaku u derdhte rrëkajë, njerzët u therrshin si baktija, mâ të mdhajat qytete ndrrojshin nyrë e trajtë si m' a donte mue vullndeti e një Mbret i madhnueshëm qi shtrite purteken e sundimit të vet deri nder mâ të lanunat skuta të rruzullimit u shkrrante si një rob i ligshhtë ndër kambët e mija të bardha.

Me gjith këta un nuk ishem kondend. Jo! Sikur hyjt me hanë e diella të zhdrypshin mbî faqe të tokës për me më ndritsue e me më ngrofë mue Kështjellin, dishiri kurrsesi nuk m' u plotsonte. Pse një skaj i këthelltë i zëmrës s' ëme, një skaj qi kishte pushted krejt mbî mue, ndodhej i shprazët e këtë nuk mund e mbushëshin as madhnija qi më rrethonte, as nderimi e pervûjtnija e nierzëvet, as gjaku i derdhun e as qiellnat me hyj e hanë

Një ditë ishem shtrî nepër mes të do kaçubave lulesh gjithfarë nyrësh e ernash. Kur qe, ndijë një vigmë qi shperthente qetsin e Babilones, vigmen e ushtarve, qi ngallnyeshem këthejshin prej dheut të Palestinës. Sâ robi tash do t' u hjedhte në zjarm para sÿve të mî, save do t' u shkojshin sÿtë me hellua të kuqun e sâ tjerëvet për së gjalli do t' i u rrjepte lëkura! gjaku do të shkonte tash çurrel e një gjamë e kobshme vaji e mjerimi do t' u naltsonte kah hapsina e qiellit e ndoshta edhe Nabukodonosori do të vinte tek vetë për me xanë prej meje salvime të reja. Ky popull gjaksuer i Babilones, qi ndër tempuj e ndër të lutuna hyjnivet nuk nderon tjetër veçse salvimet, shi për ket arrsye adhuron në mue, pse un di me i mësue atij mizorina për ditë mâ të reja. Por ai mbret zâmath qi ndijnë një andje në salvim të tjerëvet, ai shpesh salvohet prej meje.

Po, shpesh ndodhë qi edhe ai kryet e vet të stolisun me kundë ari ndershem e shkrepë mbî prak me merit e portës s' odës s' ëme s' t' ishte një bish' e plagueme.

Shi në moramje Vasaj ditë qi ushtarët këthejshin prej Palestine, un ishem ndëjë bî dritores e po kundrojshem hyj e qiellit qi më prâ vezullojshin e hanen qi madhnueshëm ëndej në hap-

sinë të pa matme. Kûr qe se porta trakllon. Ishte trokllima qi jepshin armët e Nabukodonosorit kah donte me i pështetë andej portes për me hì pranë meje. I dhaçë lëjen e hini mbrendë, tue u shkrra krejt porsi ni gjarpën. U furrë kû ishem veta :

Ehtart, më thotë, marë Palestina është pushtue. Djegë, pjekë e shpartallue e kam vendin fûnd e maje. Ah vetëm ni shpirtë aty s' mund e pushtova; e ky është njaj lakander, i ruejtun qaty prej ushtarëvet para dritoreve t' ueja. Tallet ky me dekë e as qerpikët e sôvet s' i rrahin aspak kah ajo mndershem i kerenohet. Due domosdo qi në zëmër të tij zotnojë friga. Diftona, Ehtarët, me ç' mënyrë martrizimi të bâj qi ai të dridhet para meje.

M' a qitni nesër para meje e un di se çka bâj me të.

N' e nesre shkova në salë të madhe, në salë të diellit t' artë. Flokët i pështolla me ni kunorë ari e gjitha' shtu edhe trupin t' êm të bardhë e të butë e mblova me ni rret mëndafshi, mâ i kukur se ai qi veshëshem zakonisht. hijeshue me lajle argjentit e aq u zbukurova, sà nuk kishte për të vegue mâ sÿni i nieriut nii bukuri këso-dore. Hypa në fron, punue me ar e stolisë me gur xhevahirit prej mâ të dijsheve mjeshttra. Kûr qe, ni dorë e zeshkë, dora e rojtarit t' êm, çoj mblojen e portes e pak mrapa hini mbrendë ai djaloçi i Izraelvet qi e bante deken n' asgjâ.

Por un aq e sigurtë ishem prej bu-

kuris s' ême sa sakt e dijshe se ni nieri sado kryeneçë e madhshtuer qi t' ishte, para meje do t' u dridhte si thupra nd' ujë.

Ishte ky ni djalë me shtat të ndër-mjemë, në njyre gruni, pështjellë me ni lëkurë shtase e shpervjelë krahësh e kerçikësh. Ftyra e tij si pak e ndez-me prej vapës së diellit, vinte tue u hollue kah nofllat e mbi supa të krahëvet i kacavarreshin ni shllungë flokësh të butë, të shndritun e në të njyme të kështënjes. Nuk ishte i zeshktë si kreshnikët e Babilones. Trupi i tij lëshonte ni hije të madhnueshme, e cila derdhej neper atë skajin gollë të zëmres s' ême. Tash nisi ai vënd të shkelzejë, tash nisi të mushej me filad t' amël dashtnije.

Zdrypa prej fronit e i u qasa këtij djalit t' Izraelit. Vringllova kunorën e prarueme qi kishem në krye e qi tash kishte fillue me m' u dukë e rëndë e me flokë qi ishin ngatrrue neper dhamza të saj, i pështolla atij kamët e plasarituna e të përgjakuna neper ni udhtim të gjatë ç' merr prej dheut të Palestinës.

Edhe ti, i thom, o djalë m' a lidh e m' a pështjell zëmër të t' ême me flokët e prarueme të dashnis s' ate.

Nuk më foli ni herë. Por mâ mrapa me ni zë të thekshem me pritë :

Grat, m' u peshto jeten Izraelvet.

Gova kret e i u fiegja :

Mirë po ti a nuk do të m' a lëshojsh ni të lëqyrun amël ? A e din se ç' kûr zëmra më lëngon tue të pritë ni qi për ket zëmër do t' ishe ni

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

mengji ?

M' i shtrini atëherë mbi krye dy duert e veta të buta e nisi të m' i lëmojë flokët e shprishun. E në ket ças si i tërbuem, tue qitë flakë për goje e xhixha prej sÿvet, hini mbrëndë Nabukodonosori. Uluroj trishtueshem tue thënë :

A për me bâ dashtni me të e paske thirrë pranë vedit ket lakander, bir Izraelit ? Qitnie shpejt jashtë, murmu- roj, të pà-tenzonin.

Ah, tash e kuptova se gjith' ajo fu- qi e pushted qi kishem, gjith' ajo madh- ni qi më rrethonte nuk ishem kurr- gjâ. U zhduken të tana këto si voesa para diellit.

Mâ i mbrami kujtim qi më kishte ngelë ndër trû, ishte mâ i mbrami urdhën i Nabukodonorosit :

Ehtartin mvarrnie për flokësh ndër lulishta të mvarruna e djelmët e Iz- raelit të gjithë therrnia para sÿvet të saj.

Shkodër, me 17. IX. 1921.

Shkodrani

Ex libris.

Koha.

A t' a kande jeten ? Atëherë mos me e tretë kohen pse prej sajë është bâ jeta.

B. Franklin.

Punën qi mundesh me bâ sot mos e lën për nesër.

Fjalë e urtë.

Kush kà kohë e kohë pret, kohë bjerrë.

G. B. Curami.

Me kohë e me duresë gjëthi i ma- ndit bâhet mëndafsh.

Fjalë popullore çineze.

Koha është pare.

Fjalë popullore inglize.

Mos e bjerrni kohen pse është pel- hura e jetës.

B. Franklin.

Në kohë të djelmnis së gjindet as nji orë pa randsi, e asnji ças qi së mundet m' u shtî në punë e qi mâ vonë së kishte me na vjeftë në mos t' a kishim tretë.

Ruskiri.

Koha është kapital i çmueshëm për të gjith, por fort i çmueshem për të rijs, pse, tue e perdorë mirë vetëm këta mund t' i gëzojnë frytet.

V. Gioberti.

Gjithsaherë ankohena se nuk na del kohë, ankohena kot; jeta e jonë kishte me kënë mjaft e gjatë e kishte me na dalë me krye të gjitha punët t' ora, po të përdorojshim kohen si duhet. Nuk është koha qi na i a bënë vedit të mangut.

Seneka.

Begatija e bjerrun mundet m' u fitue prap me kujdes e kursim, dija e bjerrun me këndime e studime, shnde- dija e bjerrun tue u ndalë më hae e tue si barna, por koha e bjerrun është e bjerrun përgjithmonë.

Nji filozof grek.

Koha kalon e nuk kthen mâ.

Fjalë popullore

Katoni, filozof grek, tha një herë, që në jetë të vet veç për tri sënde ishte këne pëndue :

"E para, pse i kishte dftue një kshill grues së vet; e dyta, pse kishte bā rrugë për dët. tue pasë muejtë me e bā bukur mirë edhe për tokë; e tre-

ta, pse kishte kalue një ditë pā bā kurrgjā.

Katoni

Koha si të bired një herë, nuk āsht mâ gjā që mundet me vū në vënd.

At Vinçenc Prënnushi

Rueju e mos e tret kohen, pse koha āsht jeta e jote !

X. X.

Mendore mbi levizjet serbe në Shqypni.

DELEGATA SHQYPTARE.

Nr. 87-I.

Genevë, me 6 Gusht, 21.

Zotni Sekretar i përgjithshëm i Lidhjes së Komevet

në Gevevë.

Me letren, që me datë 7 Korrik, që shkoj ju dërgoj Emzot Fan S. Noli, Kryetari i delegatës shqyptare përpara Këshillit të Lidhjes së Komevet, ju tërhiqte vrejtiten t' Uej të naltë mbi levizjet e qeveris jugosllave në Shqypni të Sipërme.

Këtu poshtë unë po kam nderin të ju parashtoj ngjarjet e përvajtueshme, që kanë ndodhë në krahinë të Mirëditës e që kanë marrë një fytyrë të tillë, sa paqi midis shtetit serb-kroat-sllaven e të Shqypnis ndodhet në një rrezik të madh :

Në fund të muejit të Majit, një farë Marka Gjoni, që qe gjithmonë në shërbim t' atij që mâ mirë e paguente, shkoj në Jugosllavi, ku qe pritë me nderime të posatshme prej autoriteteve të jugosllave. Mbas një të ndejtuni disa javësh në këtë vend, i përme-

nduni Marka Gjoni, i përcjellun prej disa shokve, u këthye në Mirëditë për m' e ngrehë këtë krahinë kundra qeveris së vet. Por ky mendim u prish përpara besnikëris atdhetare të Mirëditasvet, e me 16 Korrik që shkoj Marka Gjoni, për me shpëtue nga tërbim' i popullit, iku përsëri në Jugosllavi.

Mbasi ky mendim i pa e shkoj fare bosh, Marka Gjoni edhe shokët e tij u provuenë, kështu herë me ndihmen e ushtrive jugosllave, me i ngrehë ndejtit e viseve shqyptare që janë të Shqypnis së 1913, por që edhe janë të pushtueme prej ushtrive të sipërpermdun. Qëllim i tyre ish me i shtye këto popullsina për m' e shkelë Mirëditen. Për këtë qëllim, ushtritë jugosllave armatisnë një 800 vetë edhe shtrëngonë, tue i trembë me vrasje

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

e me rrenime, për me shkuem mbas Marka Gjoni edhe bashkë-fajtorve të tij.

Por edhe ky mendim i dytë shkoj bosh sikur i pari përpara atdhetarimit edhe dishirit të ngulun të Shqyp-tar-vet të Mirditës për me përkrahë qe-verin e tyne kombëtare.

Qeverija e jeme, me një telegrafë, da-tue me 4 të këtij moji, më lajmon se Halid Lleshi e Taf Kaziu, të dy ma-jora të rezervës jugosllave, në krye të 1. 200 komitaxhive serb, i mësynë ushtritë t'ona të Mirëditës, me qellim për m'e shkelun përsëri Mirëditen. Ushtritë shqyp-tare, të përkrahuna prej popullit të gjith asajë krahinë, prap se prap mbërritnë mbas një luftimi njëmbë-dhjet orësh me i hjedhë mësyestat mb'atë anë të Drinit. Komitat serb lënë në shesh të luftimit mjaft të vde-kun edhe 30 prej tyne qenë të zânun rob.

Tue gjykuem mbas ngjarjeve, pro-vohet pa kundreshtim, se qeverija ju-gosllave merr një pjesë aktive ndër ndër këto sulme të drejtueme kundra tokës s'onë. Për veç kësajë, zyra e shtypit jugosllav qysh në fillim të këtyne levizjeve u mundue, me komu-nikatat e saja keq-menduese (kopjet e tyne të bashkangjituna), me i tri-lluem ngjarjet edhe me diftue do-binat që qeverija jugosllave mund të kish nga këto turbullime që ngjasin në Shqypni.

Gazeta gjymës-zyrtare e Belgra-dit «*la Tribuna*» në kryeatikullin e sajë me 4 të këtij moji nga e cilla këtu po ju mbylli një kopje, dishmon hapët, se ka ardhë koha për qeverin jugosllave për me e pushtuem Shqyp-nin e Sipërme.

Me urdhen të qeveris s'eme, un po marr lirin për me e tërheqë vrej-tjen t'Uej të naltë mbi këto sjellje të qeveris jugosllave, që janë në një ku-ndrështim flagrant me porosinat e dhânuna prej Këshillit të Lidhjes së Komevet me 25 Qershuer të muejit që shkoj.

Në tjetren anë, tue kujtuem prem-timin e Këshillit të Lidhjes së Kome-vet, se «ka me sjellë të gjith vretjen e vet për mbrojtjen e popullit edhe të kombit shqyp-tar», edhe tue u pështetë mbi artikullin njëmbëdhjetë të paktit, po ju lutem, Zotni Sekretar i Përgjithshëm, me pasë mirësin me ja bâmë të njoftun këtë mendore misvet të Këshillit, me ndjet që një ndërmjetë-sim i shpejtë t'a ndalojë një gjakder-dhje mât të madhe edhe t'a ruejë të mbajtunit e paqit, i cili sot ndodhet në një rrezik të madh.

Po e përdoroj këtë rast, për me ju paraqitë, Zotni Sekretar i Përgjith-shëm, sigurimin e nderimit t'em nâ të naltë.

Delegati i Shqypnis
HIL MOSI

R r o k u l l Sh q y p n i s

Zoja e Zotni Prof. E. Pittard në Shkodër.

Me 24 të Shtatorit Shkodra pat fa-tin me pritë në gjë të vet fort të nde-rueshmen Zojë me fort të ndertin Zot-

ni Eugene Pittard profesor antropolo-gji-jet e etnografi-jet n'Universitet të Ginevres, dashamirin nâ të sinqertë të Shqyp-tarë-vet e mpojtësin nâ të pâlodhshëm të drejtave të tyne pranë

qarqeve diplomatike Europiane. Në këtë ditë për nderim të këtyne dy miqëve të shkelqyeshëm, qi prej Tirane vishin në Shkodër, qyteti u hijeshue me flamuj e një shumicë popullit, prë prej Kryetarit të Përlimtares e Këshilltarve të saj e prej Shoqnis "Vllaznija,, rrandi me bandë përpara te Ura e Bahçallekut. Aty kah ora 6.30 të mbramjes në mes të brohoris së popullit u përshkue nepër qytet e hini në Përlimtare miku i shkelqyeshëm i Shqyphtarëve bashkë me Zojën e Tij.

Para ndertesës së Përlimtares ishte mbledhë marë populli e pritte me pädurim me päd mikun e vet qi me t' ardhun të tij kishte dashtë me nderue Shkodrën.

Kur qe në balkon të Përlimtares u duk Zotni Pittardi e mbassi përshndeti popullin, i cili i u përgjegj këtyne përshndetjeve më brohori e trokitje duërsh, mbaiti një ligjeratë të gjatë në gjuhën frengjishte të cilen po e përmbledhim këtë me pak fjalë: "Nuk muejta me përfundue udhtimin t'ëm, päd këthye edhe në të bukrin qytetin t'uej, në qytetin historik, Shkodrën. Ju paraqes falënderimet e mija qi ngufojnë prej më të këthelltit skaj të zëmrës s'ëme për të pritun të mirë qi më bëtë. Jam i lum qi ndodhemi në mes të një populli i cili zotnon disa vërtyte qi e ndajnë në mes të popujve tjerë. Ju jeni stërnipat e dëj t' Illirvet, jeni një kóm kreshnik e bujár, keni besen në mes të t'uej mbretnon bashkimi e dashtnija päd nderlikim feje, e përhapni të gjitha cilltít për me këne një kóm

i lirë e päd-mvarrun.

Kam me u përpjekë der sa të mundem për realizimin e dishireve t'ueja, Rrnoftë Shqypnija,,

Me kaq të pritunit muer fund. Me 26 Pittard, përcjellë prej kryetarit të Përlimtares shkoj në Kastrat për me päd gjendjen e rrenimet e atyne vendeve.

Në mbramje Shoqnít "Vllaznija,, e "Rozafat,, të dyja së bashku, Zojës e Zotnis Pittard i dhanë një THE në Hotelin "Europa,, kú pos parís ushtarake e civile kjene grishë edhe shumë Zoja e Zotni të qytetit. Në këtë mbledhje mueren pjesë banda e Vllaznis e orkestra "Rozafat,,.

N'ëmen të Shoqnive folo Zotni Kolë Kraja, i cili në gjuhën frengjishte i u fal nderës Zojës e Zotni Pittardit për të dukunt e tyne n' atë të grishun; permendi veprimet e përpjekjet e pa dame qi zhvilloi ndër qarqe të nalta politike për të pranue Shqypninë në Shoqni të komeve. Më në fund i u lut qi t' u përkujdeste me sa t' i vinte për doret për me i a tëhue Shqypnis rreziket e m' e bëtë këte të lumë si e meriton.

Zotni Pittard i përgjegj tue dhanë shpresa të plota mbi t'ardhmen e Shqypnis e porosi mos të merrzitet populli prej mjerimeve q' është tue vue, sepse edhe populli i Svicrës ishte përshkue nepër valë të përgjakta, shi si sot populli Shqyptar për me i a arrijtun krejt dishireve të tija komtare, të cilat dishire janë të kunorueme më jeten të pämvarrshtetë e të lumnueshme qi gëzon

populli i Helvetisë.

Fjala e tij tepër e bukur e plot lavde për komin Shqyptar la një pershtypje të kandshme ndër zëmra të gjitha atyne Zojave e Zotnive që mueren pjesë në atë grishun.

Me 27 në mbamje Përlimtarja dha një banket në nderim të Zojës e të Zotin E. Pittard, kësaj këne të ftuem autoritetet ushtarake e civile si edhe parija e qytetit.

Në këtë darkë këne grishë edhe idealisti i vertetë i djelmnis shqyptare Z. Avni Rustemi, Z. Qazim Koculi, prefekti i Vlonës, Z. Neki Ruli, prefekti i Beratit, përfaqësueset e komit Z. Z. Mustafa Kruja, Ali Klisyra, Tefik Mborja, disa deputet të Shkodrës e Z. Z. Alim Xhejloja e Kostantin Kotte të cilët të gjithë sbashkut kishin mërrijtë at ditë prej Tirane.

Në banket kryetar' i Përlimtares përshndeti frengisht Z. E. Pittardin i cili i u pergjegj me simpatë të madhe për komin shqyptar. Me 29 të Shtatorit Z. Pittard u nis për Tiranë prej kah do të kthejë sa më parë në Genevrë për me u paraqitë me dokumenta e prova të gjalla qerqeve kultuale e politike gjendjen e Shqypnis e ojtnit e fisshme e virtytet e mira të popullit shqyptar.

Në nderim të Z. Avni Rustemit e atdhetarve tjerë

Me 28 të shtatorit Shoqnit "Vllaznija,, e "Rozafat,, dhanë në nderim të fatosit të përmëndun Z. Avni Rustemit e t' atdhetarve tjerë të shkelqyeshëm

nji thë në kafe "Adriatik,, ku mueren pjesë autoritetet ushtarake e civile e banda "Vllaznija,, e orkestra "Rozafat,,.

N' ëmen të Shoqnive përshndeti e u uroi mirë se ardhjen të gjithë Zotnive e deputetve të viseve të ndryshme Z. Karl Gurakuqi, të cilit i pergjegji me pak fjalë por të përzëmerta Z. Avni Rustemi. Mandej u mbajten fjalë tjera të bukura me randsi prej Z. Z. Alim Xhelos, Gasper Beltojës, Qazim Koculit Kolë Thaçit e Ali Klisyres. Ky i mrami pat fjalë lavdi e nderimi për të dy shoqnit "Vllaznija,, e "Rozafat,, të cilat nepër mjet të muzikës e të degve tjera kulturare orvaten për me i dhanë shkas popullit n' udhë të përparimit e të qytetnimit.

Banda "Vllaznija,, në Vlonë

Mbas të grishunit të Përlimtares së Vlonës, banda e Shoqnis "Vllaznija,, për me kremtue bashkarisht ditën 3 Shtatuer, ditën e bashkimit të Vlonës me Qeverinë komtare u nis me 1 Shtatuer prej Shkodrës e n' e nesre mërrijti në Vlonë.

Banda po sa duel në breg me hamurin komtar të Shoqnis përpara, muer rrugen e qytetit tue marrë marshin e Vlonës e ndermjet të brohoritave të popullit vojti me pushue në hotel që ishte caktue për lenim nga ana e Përlimtares.

Nji natë përpara kishte ardhë për të vizitë Vlonën Albanojli i përmëndun prej Svicerës Z. e Tij Prof. E. Pittard (shok nderi i Shoqnis s' onë)

me gjith Zojen e vet, të cilët Përlimtarja me 2 Shtatuer para dite i grishi në *The*.

Në shëj të miradijes, qyteti ishte shukurue qysh heret me flamur; para Përlimtares ishin rreshtue fëmijt e shkollave e një shumicë populli e banda «Vllaznija» kishte zanë vënd në parkun e vet të ndertuem për kremte. N'oren 11 p. dreke Zoja e Zotni E. Pittard mrrijten me automobil ndërmjet të joneve të bandës, të brohorimeve e të trokitjeve të duerve. Këtu Z. Minga Drejtori i arsimit të Vlonës mbajti një ligjeratë e Z. E. Pittard i përgjegji frengjisht me pak fjalë, por plot randsi e simpathi për komin t'onë. Mbas fjalës një Zojushë nxanës shkollë i paraqiti dy tubë lule. N'oren 4 m. dreke pjestarët e bandës vizituen atdhetarin e famshem Z. Avni Rustemin në Spital të Qytetit, ku kishte ndëjen e vet. Ky i priti me shumë sajdi me pak fjalë tregoi gëzimin e vet për ket ekskursjon të nevojshëm të «Vllaznis». Mandej i çoi me pa Spitalin i cilli ishte i begatun me të gjitha nevojët e mund të thohet se nën rregullim të pa lodhshmit Z. Dr. Sezai Çomos, Vlonë ka një Spital modern e shembull për të gjith viset e Shqypnis.

Si mbas programit të kremtes, me 3 Shtatuer n'oren 6 n'agim të dritës filluen të binë topa. Në ket kohë duel edhe banda, shetiti udhët e para të qytetit e n'oren 8 qindroi para Përlimtaras në parkun e vet N'oren 8,30 kryetari i Përlimtares, auktoritetet

e populli të primun prej bandës shkuen në Xhami, në Kishë Ortodokse e Katolike, ku bënë të lutuna Shqyp.

Me gëzim u shifshin Hoxhë, e Priften së bashkut kahë ngitshin në Xhami, ndër Kisha e gjithkund me popull. N'oren 10 korteu u kthye para Përlimtares, ku u hap festa prej Z. Abas Mezinit Kryetarit të Përlimtares, e mrapa me rrallë folen Z. Z. Jan Minga Dr. Kristo Floqi Deputet' i Dibres, Qazim Kokoshi Deputet' i Vlonës e Dr. Sezai Çomo, e mandej auktoritetet e populli marë shkune në Korcu lladen e Italis, për me i paraqitë kësaj e aleatve falnderimet e popullit për të drejtat qi ju njoftne Shqypnis në kuvënd t'ambashatorve në Paris. Mrapa auktoritetet u kthyen prap në Përlimtare ku priten parsin e popullin për urime deri n'oren 1 m. dreke. N'oren 3. 30 m. dr. banda rishtas shetiti me djelmni e popull udhët e qytetit e n'oren 5 zuni vënd në sheshin e flamurit, ku muer disa copa; këtu u shbrazen fyshqeta e pernjihet nisne vallet e këcimet komtare. Vallet të bashkueme me jonet e ambata të bandës kënaqne e gëzuen popullin qi kishte trandë në një numër të pa njehun. Kremtimi ngjati deri n'oren 2 m. mjesnate e me kaq muer fund.

Me 4 Shtatuer banda n'oren 4 m. dreke dhe në sheshin e flamurit një koncert për nderim të qytetit. Në ket rast, pjestarët e Vllaznis sa do të pa pregtitun, mbas dëshirit të djelmnis Vllazake, thame në salë të Kinostudios «Do të vras vedin» e farsën

«Dragomani... Amatorët i luejtnë pjesët e veta shumë mirë. Mbas tfaqitimit, pjesëtarët e bandës e shokët të tjerë të «Vllaznis» shkuene në Lulishtrën Bashkimë, ku ishin grishë për darkë të cillen djelmnija Vlonjake i epte për ndër të Z. Z. Deputetve të viseve të ndryshme që kishin ardhë për me marrë pjesë në kremten e Vlonës. Në ket banket u mbajtne shumë ligjerata me randsi. N'ëmen të shoqnës s'onë foli Z. Shuk Radoja, i cili me pak fjalë i u falnderës Vlonës për të pritun vllaznuer.

Me 5 Shtatuer banda vizitoi Prefekturën, ku u prit shumë bukur prej Rrefektit Z. Qazim Koculit mandej vizitoi edhe Federatën e Madhe «At-dheut». Në mjesditë shkoi në Uej të ftoftë, ku Perlimentarja i kishte bërë gati një gostë. Me 6 Shtatuer banda «Vllaznija» u nis prej Vlonës e përcjellun prej të gjithë djelmnës vlonjake.

Tepër të gëzuen për ket të pritun të bukur e vllaznuer e për përshtypjet e këndshme të kremtes po u falemi përsëri nderës auktoriteve, djelmnës e popullit e në një mënyrë të posatshme kryetarit të Përlimtarës Z. Abas Mezinis e sekretarit Z. Spiro Sulit të cillët nder ato ditë u kujdesen pa prarë për të nderue pjesëtarët e Shoqnës s'onë.

Vllaznija

Të ndeshun në lojën e Foot Ballit

Me 23 të shtatorit çeta e Foot-Ballit e Vllaznis kje grishë prej shoqnës gjimnastike të Tiranës për me marrë pjesë në një të ndeshun në lojën top e kambë me çeten e sajë. Çeta e Vllaz-

nis prej Shkodrës nën drejtim të drejtuesit V. Rrok Daberdak ut. Loja filloi me 25 të shtatorit mb. d. e në ket të ndeshun çeta e degës gjimnastike të Shoqnës s'onë duel fituese.

Kapitan Z. Palok Nikës Shoqnija i falet nderës për kujdes e lehtësi që i dha Degës në ket rasë.

Në Mirditë

Veprimet ushtarake kanë marrë krejt fund e tash qeverija ka fillue organizimin administrativ. Ngatrrëstarët që deshten me turbullue qetsin vëndit e me rrenue popullin e vet kjen gjithkund ndjekë e shpërnda prej ushtrisë komtare e cila sot zotnon krejt viset e Mirditës. Populli është tue u çarmatosë; der tash janë dorzue më tepër se 4000 pushkë.

Qeverija tue e dijtë fort mirë gjendjen e vishtirshme të gjallnis të këtij populli ka marrë masat me dërgue sa më parë kallamoq për me u ndihmue familjeve të vobekta.

U R I M

Drejtorit t' «Agimi-t» Prof. Karl Gurakuqit, i cili me 7 Shtatuer vuni kunorë në Salzburg me Zojushen Hanny Jurda e me 24 të këtij muji mërrijti në Shkodër bashkë me Zojen e vet, u çarmosë martesën tue u dishrue të dyve në jetë të gjatë e një trashëgim të mirë për të mirën e At-dheut e të Komit.

Redakcioni

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

“ A G I M I , ,

Pranon e boton ç' do artikull, qi ka të përpjekun me lavrim komtár e me propagandë komtare.

Artikujt dërgohen në Vlonë në drejtim të Prof. Karl Gurakuqit, Korespondenca, pajtime e ndrrime fletoresh e të përkohshmesh dërgohen nen drejtim: Ali Borshi Shkodër,

P A J T I M E :

NË SHQYPNI:

Për 1 vjetë K. s. 10.

PERJASHTA:

Për 1 vjetë K. s. 14.

Nji numër i veçantë: K. s. 1.

Për shokë të Shoqnís për 1 vjetë K. s. 8.

Nji koleksion i vjetit të parë bân K. 22. i vjetit të dytë 16. Numra të veçantë të vjetve të kaluem nuk shiten.

FALNDERJE

Gjith atyne Zotnive qi patën mirësin me përcjellë në pushim të përgjeshëm të dashtunin t' onë.

MARK TEMALIN

Krahinarin e Dajçit të Zadrimës i vramun trathtisht në katund të Blinishtit (Zadrimë) m' sà ishte tue kryem urdhnat e Qeveris, i falemi nderës me gjith zemër, pse në ket mëndyrë kanë muejt me lehtsuë varrë e zëmrvaret t' ona.

Posaçisht i falemi nderës edhe autoritete ushtareke e civile qi muerën pjesë në përcjellje të naverit në të mbramin pushim.

Shkodër, me 19. 9. 1921.

Familja Temali

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)